

बाणगंगा नगरपालिका

तेस्रो नगरसभामा पेश भइ सभाबाट संशोधन सहित पारित भएका आर्थिक वर्ष २०७५/७६ को नीतिहरू

(नगरप्रमुखज्यूबाट प्रमाणितकरण भएको मिति : २०७५।३।१०)

(क) सुशासन तथा संस्थागत विकास

१. संघीय सरकारको सहयोगमा नगरमा भू-उपयोग नीति सहितको दीर्घकालीन एकिकृत शहरी विकास योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
२. नगरपालिकाको Website Update गरी Website मार्फत निर्णय, सूचनाहरू सार्वजनिक गर्दै नगरपालिकाको कार्यलाई Paper Less बनाइदैं लगिनेछ ।
३. सार्वजनिक खर्चलाई उत्पादन मुलक बनाउन आन्तरिक नियन्त्रण सम्बन्धी मापदण्ड बनाइ लागू गरिनेछ । पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूको आचार संहिता पूर्णतः लागू गरिनेछ ।
४. नगरपालिकामा गुनासो सुनुवाई संयन्त्र एवं विद्युतिय नागरिक वडापत्रको व्यवस्था गरिनेछ ।
५. खरिद गुरुयोजनाका आधारमा प्रचलित आर्थिक कानून बमोजिम खरिद कार्य गरिनेछ ।
६. लक्षित वर्गका कार्यक्रमहरूलाई आय उन्मुख बनाउन प्राथमिकता दिदै संचालन गरिने सबै कार्यक्रमहरू एकद्वार प्रणाली मार्फत निर्धारित मोडलमा संचालन गरिनेछ ।
७. नगरपालिकाका सम्पत्तीको अभिलेख सार्वजनिक गर्ने र त्यसको उचित उपयोग, संरक्षण तथा संवर्द्धन गरिनेछ ।
८. नगरपालिकाले उठाउने सबै प्रकारका करहरूलाई कर कम दायरा फराकिलो बनाउँदै वडा कार्यालयबाटै प्रविधिको उपयोग गरी सफ्टवेयर मार्फत संकलन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
९. संचालित योजनाहरू वडा कार्यालयको समन्वयमा कार्यान्वयन गरिने तथा वडा समिति समेतको अनुगमन र सिफारिसमा फरफारक गरिनेछ ।
१०. जनप्रतिनिधि, कर्मचारी, टोल विकास संस्थाका पदाधिकारी, सामुदायिक संस्थाहरूको क्षमता विकासका लागि आवश्यक तालिमहरू, अध्ययन अवलोकन भ्रमणहरूका कार्यक्रम राखिनेछ ।
११. कर्मचारीहरूलाई उनीहरूको योग्यता, क्षमता, सीप र अनुभवलाई कार्यसम्पादनमा उपयोग गर्न तथा उत्प्रेरित बनाइ राख्न आवश्यक मापदण्ड बनाइ तालिम तथा योगदानमा आधारित सुविधा उपलब्ध गराउने नीति लिइनेछ । साथै कामले कर्मचारी नभै कर्मचारीले काम खोज्ने वातावरणको सिर्जना गरिनेछ ।
१२. नगरपालिकाको संगठन विकास अध्ययन गरी कर्मचारी दरबन्दी यकिन गरी सोहि बमोजिम कार्यविवरण उपलब्ध गराइनेछ ।
१३. नगरपालिकाको कामलाई पारदर्शी एवं जवाफदेहिताका बनाउन सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, सार्वजनिक परीक्षणलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१४. सामाजिक विवादहरूलाई न्यायिक समिति मार्फत मेलमिलापको माध्यमबाट समाधान गर्न पहल गरिनेछ ।
१५. नगर क्षेत्र भित्रका लब्धप्रतिष्ठत तथा विद्वत वर्गको सूचि तयार गरी उनीहरूबाट आवश्यक सहयोग लिने र कार्य अनुभव आदान प्रदान गरी प्राप्त पृष्ठपोषण नगरको विकासमा समाहित गर्दै लगिनेछ ।
१६. विभिन्न समाजिक संघ/संस्था, कृषक, विद्यार्थी, पत्रकार, खेलाडी, उपभोक्ता समिति, टोल विकास संस्थालाई कार्य सम्पादनको मूल्यांकन गरी प्रोत्साहन स्वरुप पुरस्कार दिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१७. नगर क्षेत्र भित्र कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने सरकारी, गैरसरकारी र सामुदायिक संस्था एवं सरोकारवाला संस्थाको भूमिका स्पष्ट पाउँदै तिनीहरूलाई स्थानीय तह प्रति उत्तरदायि बनाई कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

१८. नगरक्षेत्र भित्र नगरबासीलाई ल्याण्डलाईन टेलिफोन, इन्टरनेटको पहुँच पुर्याउन सम्बन्धित निकायहरूमा पहल गर्ने र मुख्य बजार क्षेत्र, पार्कमा वाइफाई जोनको शुरुवात गरिनेछ ।
१९. नगरमा दातृ निकायका कार्यक्रमहरू संचालनका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।
२०. वडाको भूगोल तथा जनसंख्याका आधारमा वडामा बजेट पठाइनेछ । पछाडि परेका वडा तथा बस्तीहरूलाई नगरको समग्र मूलधारमा ल्याउन विशेष कार्यक्रम ल्याइनेछ ।
२१. सूचना प्रविधिमा आधारित भएर नगरको समग्र प्रोफाइल तयार पारिनेछ ।
२२. एक वार्ड एक पुस्तकालयको स्थापना गर्ने कार्यको शुरुवात गरिनेछ ।
२३. नगरभित्रका सार्वजनिक जग्गाहरूको संरक्षणका लागि प्राथमिकता दिइनेछ ।
२४. स्थानीय संचार माध्यमकोहरूसँगको सहकार्य गर्दै संचार संस्थाहरूसँग सहकार्य गरिनेछ ।
२५. राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय विकास पद्धतिको अनुभव आदान प्रदान तथा सहकार्य प्रवर्द्धन गर्न देश तथा विदेशका सहरहरूसँग भगिनी सम्बन्ध कायम गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
२६. जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीहरूको क्षमता अभिवृद्धिको लागि विदेश भ्रमण एवं अध्ययन अवलोकनका लागि पठाउन कार्यविधी बनाई लागू गरिनेछ । साथै विदेशी पाउनहरूलाई स्वागत गर्न नगरपालिकामा एउटा अतिथि डेस्क गठन गी क्रियाशिल बनाइनेछ ।

(ख) सामाजिक विकास नीति:

२७. विकासको मूलप्रवाहमा पहुँच पुऱ्याउन महिला, दलित, अपांगता भएका व्यक्ति, जेष्ठ नागरिक, मधेशी, जनजाती, बालबालिका, आदिवासी, एकल महिला, विभिन्न धार्मिक समुदायहरू लगायतका वर्ग र समुदायहरूको क्षमता विकास, आयआर्जन, सशक्तिकरण, अधिकार संरक्षणको आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ ।
२८. नगरपालिका भित्र सेवा प्रवाह गर्ने राष्ट्रिय, अन्तर्राष्ट्रिय तथा स्थानीय गैरसरकारी संस्थाको कार्य सम्पादनलाई मर्यादित, व्यवस्थित तथा समन्वयकारी बनाउन नगरपालिकामा NGO Desk को स्थापना गरी क्रियाशिल बनाइनेछ ।
२९. सामाजिक कुरिती, लैंगिक हिंसा, कुसंस्कार अन्त्य गर्न नगरपालिकाको नेतृत्वमा विभिन्न कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
३०. विभिन्न राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय दिवस, स्थानीय मौलिक संस्कृति, भेषभुषा संरक्षण एवं प्रवर्द्धन गर्न र उक्त दिवसहरूको महत्व सान्दर्भिकताका विषयमा चेतना जगाउने र जनसहभागिता बढाउने कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ । साथै सवै जातजातिको साहित्य, कला, भाषा, इतिहास, संस्कृतिको संरक्षण तथा संवर्द्धन गर्ने, नैतिक शिक्षा, योग साधनाका कार्यहरूलाई आवश्यक सहयोग गरिनेछ ।
३१. सामूदायिक विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर सुधारको लागि शिक्षक दरबन्दी मिलान, विद्यालयहरू समायोजन, शिक्षक तालिम संचालनका कार्यहरूलाई प्राथमिकता साथ संचालन गरिनेछ । साथै नगरस्तरिकय उत्कृष्ट विद्यालय छनोट गरी पुरस्कृत गरिनेछ ।
३२. नगरक्षेत्र भित्र स्थापना भएका एवं हुने प्राविधिक शिक्षालयहरूको विकासमा टेवा पुर्याइनेछ ।
३३. शैक्षिक गुणस्तर सुधारको लागि विद्यालयको व्यवस्थापन पक्षलाई सबल तथा सक्षम बनाउन आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ । साथै प्रत्येक विद्यालयमा विद्युतिय हाजिरी राख्ने व्यवस्थालाई लागू गरिनेछ ।
३४. नगर भित्र रहेका विद्यालयहरूको बाहिरी वातावरण सुधार गर्न आवश्यक पहल गर्दै विद्यालयको भवन, पुस्तकालय, प्रयोगशाला, शौचालय, फर्निचर जस्ता पूर्वाधारमा लगानी बढाइनेछ । एक वडा एक खेलमैदानको नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

३५. नगर क्षेत्र भित्र रहेका सम्पूर्ण विद्यालय जाने उमेरका विद्यार्थीहरूलाई अनिवार्य रूपमा विद्यालयसम्म पहुँच पुऱ्याउने वातावरणको सिर्जना गरिनेछ । साथै सामुदायिक तथा निजि विद्यालयको तर्फबाट माध्यमिक तहको परिक्षामा उत्कृष्ट अंक ल्याउने छात्र छात्राहरूलाई पुरस्कारको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
३६. नगर क्षेत्र भित्र रहेका विद्यालयहरूमा दरबन्दी न्यून रहेका अवस्थामा स्वयम् सेवक शिक्षक राखी निजहरूलाई प्रोत्साहनको व्यवस्था मिलाइनेछ । बाल विकास सहयोगि कार्यकर्ताका लागि प्रोत्साहनको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
३७. नगर भित्र संचालन हुने सबै खेलकुदको लागि शिक्षा तथा खेलकुद शाखाबाट वार्षिक कार्यक्रम बनाई एकद्वार नीतिको माध्यमबाट खेलकुदको विकासमा सहयोग पुऱ्याइनेछ ।
३८. बालमैत्री स्थानीय शासनको अवधारणालाई क्रमशः कार्यान्वयन गर्दै नगरपालिकालाई वि.सं. २०७७ साल आश्विन महिनासम्म बालमैत्री नगरको रूपमा विकास गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ ।
३९. नगर क्षेत्रबाट वैदेशिक रोजगारमा जाने युवाहरूको तथ्यांक अद्यावधिक गरी सचेतना, सिप विकास तथा जोखिम न्यूनिकरणको लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ ।
४०. नगरमा स्वास्थ्य सम्बन्धि सुरक्षित मातृत्व, पोषण, प्रजनन स्वास्थ्य, क्षयरोग, कुष्ठरोग निवारण, बालस्वास्थ्य, परिवार नियोजन तथा सुरक्षित गर्भपतन, यौनरोग तथा एच.आई.भी. एड्स नियन्त्रण, सामुदायिक स्वास्थ्य, सिकलसेल एनिमिया जस्ता रोगहरूको संक्रमणबाट जोगिने तथा रोग निवारण गर्ने खालका विभिन्न चेतनामूलक कार्यक्रमहरू आयोजना गरिनेछ । साथै स्थानीय समुदायसँग सहकार्य गरी स्वास्थ्य सिविरहरू सञ्चालन गर्ने कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
४१. नगर क्षेत्र भित्रका स्वास्थ्य निकायहरूको सेवा तथा भौतिक संरचनाहरूलाई स्तरोन्नती गरिदै लगिनेछ । स्वास्थ्य संस्था नभएका वडाहरूमा यस्ता निकायहरू स्थापनाका लागि पहल गरिनेछ ।
४२. नगर क्षेत्र भित्र कार्यरत स्वास्थ्य स्वयम सेविकाहरूको कार्यसम्पादनको मूल्यांकन गर्दै प्रोत्साहनका कार्यहरूलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
४३. नगरपालिकालाई पूर्ण सरसफाई अभियानको माध्यमबाट प्रत्येक घरपरिवारलाई आधारभूत सरसफाईमा ध्यान दिने वातावरण बनाई पूर्ण आनिबानि परिवर्तन कार्यक्रमको शुरुवात गरिनेछ ।
४४. आयुर्वेदिक चिकित्सा पद्धतिको अभ्यास, योग तथा ध्यान शिविर संचालनमा सहयोग पुऱ्याइनेछ । नगर भित्र आयुर्वेदको पूर्वाधार विकास गर्दै आयुर्वेदिक औषधिहरूको नियमित वितरणको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
४५. नगरक्षेत्र भित्रका भूमिहिन, सुकुम्बासीहरूको तथ्यांक संकलन गरिनेछ । साथै प्रदेश सरकारसँगको सहकार्यमा विपन्न बस्तीहरूमा जनता आवास कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
४६. महिलाहरूको सक्रिय सहभागितामा संचालनमा रहेका सहकारीहरू, लघु उद्योगहरूलाई प्रोत्साहन गर्ने कार्यक्रमहरूलाई प्राथमिकताका साथ कार्यान्वयन गरिनेछ ।
४७. नगरस्तरीय बाल सञ्जाल गठन गरी क्षमता विकास तथा नैतिक शिक्षाको समेत विकास हुने खालका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
४८. पूर्ण सरफाई तथा महिनामारीको समयमा स्कुल हाजिर हुन नसक्ने अवस्थाको अन्त्य गर्न नगर क्षेत्र भित्र रहेका विद्यालयहरू मार्फत उचित कार्यक्रमहरू समेत सञ्चालन गरिनेछ ।
४९. टोल विकास संस्थाहरूको आफ्नो भुगोल भित्र एक बालउद्यान, ज्येष्ठ नागरिक आरामस्थल निर्माण गर्न उत्प्रेरित गरिनेछ ।

(ग) आर्थिक विकास

५०. कृषिको माध्यमबाट आय आर्जन एवं स्वरोजगार विकासको लागि विशेष प्राथमिकता दिइनेछ । संभाव्यता पहिचान गरी प्रत्येक वडामा कम्तिमा एक कृषि उपजको पकेट क्षेत्र अवधारणा अवलम्बन गर्दै कृषि उत्पादनलाई व्यवसायिकीकरण गरी रोजगारी सिर्जना गर्नेतर्फ जोड दिइनेछ ।

३

शैराम मरास्त्रि
सुसु
आधिकृत

५१. नगर क्षेत्र भित्र कृषि उपज उत्पादनमा प्रयोग भैरहेको रासायनिक विषाधिलाई न्युनिकरण गरी गर्न विभिन्न प्रचारात्मक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ।
५२. कृषि उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गर्न साना सिंचाइ कार्यक्रम मार्फत कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ।
५३. विभिन्न धामहरू, ऐतिहासिक तथा धार्मिकस्थलहरूको गुरुयोजना निर्माण गरी पर्यटन उद्योगलाई प्रवर्द्धन, प्रचार प्रसार गरिनेछ। लक्ष्मणघाट तथा श्रंगीघाटको व्यवस्थापनका लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ। साथै नगर क्षेत्र भित्र आयोजना हुने महोत्सवहरूलाई सव्य र भव्य रूपमा सञ्चालन गर्ने आवश्यक पर्ने सहयोग उपलब्ध गराइनेछ।
५४. कृषि/पशु विकास, दुध उत्पादन सहकारीको प्रवर्द्धन र विकासका लागि आधुनिक प्रविधि मार्फत नगरमा भएका सहकारी र कृषक समूहहरूलाई व्यापक तालिम प्रदान गरिनेछ। साथै नगरमा उत्पादित कृषि जन्य उपजहरूको बजारिकरण र व्यवस्थापनका लागि आवश्यक सहयोग उपलब्ध गराइनेछ।
५५. जैविक विविधताको संवर्द्धन र सदुपयोग गर्दै जलवायु परिवर्तन अनुकूलन प्रविधिहरूको विकास गरी कृषिजन्य उत्पादनमा प्राज्ञारिक खेतिलाई प्रोत्साहन गरिनेछ।
५६. सामुहिक व्यवसायिक कृषि तथा पशु उत्पादन गर्ने समूह वा सहकारीहरूलाई विभिन्न प्रकारका सम्पुरक अनुदान उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाइनेछ। कृत्रिम गर्भाधान, कृषी, पशु विमा कार्यक्रमलाई प्रोत्साहन गरिनेछ।
५७. नगर भित्र रहेका कृषि समूह, सहकारी र फर्मलाई वीजवीजन, घास उत्पादन गर्न आवश्यक पर्ने सहयोग उपलब्ध गराई ५ वर्ष भित्र खाद्यान्नको वीजवीजन उत्पादनमा आत्मनिर्भर गराइनेछ।
५८. पशु विकास कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाउन नशल सुधारको लागि बोका, राँगो, बीर (बंगुर) समूह/सहकारी/फर्मलाई वितरण गर्ने कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
५९. नगरपालिका भित्रका जलासय र माछापोखरीहरूलाई संरक्षण गर्दै व्यवसायिक माछा पोखरी निर्माण गर्ने समूह/सहकारी/फर्महरूलाई आवश्यक अनुदान उपलब्ध गराई नगरपालिकालाई माछा उत्पादनमा क्रमशः आत्मनिर्भर गराउदै लगिनेछ।
६०. प्रत्येक वडामा कृषि/एकवटा कृषि एवं पशु व्यवसायमा आधारित सहकारी विकास गरिनेछ।
६१. स्थानीय सहकारीहरूसँग प्रवर्द्धनात्मक कार्यमा सहकार्य गर्दै मूल्य श्रृंखलामा काम गर्ने सहकारीहरूको (कृषि तथा उत्पादन मुखी) विकास एवं प्रवर्द्धन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ।
६२. नगरका मुख्य बजार केन्द्रमा कृषि उपज संकलन तथा विक्री केन्द्रलाई व्यवस्थित गरिनेछ। साथै नगरको कुनै एक उपयुक्त स्थानमा सित गोदाम संघीय वा प्रदेश सरकारसँगको सहकार्यमा स्थापना गर्ने कार्य अगाडि बढाइनेछ।
६३. कृषियोग्य जमिनको अनुपयुक्त तरिकाले खण्डिकरण गर्ने प्रवृत्तिलाई निरुत्साहित गरी जमिनलाई बाँफो राख्न नपाइने व्यवस्था मिलाइनेछ।
६४. नगरपालिका भित्र रहेका विभिन्न सहकारी संस्थाहरूलाई विषयगत सेवाको आधारमा एकीकरण गर्ने र सहकारीको पहुँच नपुगेको ठाउँमा क्षेत्र विस्तार गर्ने नीति लिइनेछ।
६५. सहकारी मार्फत बचत तथा सहूलियत दरमा ऋण परिचालन गरि पिछडीएको वर्गलाई आत्मनिर्भर गराउन अभिप्रेरित गरिनेछ।
६६. यस नगर क्षेत्र भित्र रहेका बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूलाई नगरको प्रत्येक वडासम्म आफ्नो सेवा विस्तार गर्न प्रोत्साहित गरिनेछ।
६७. नगरपालिका भित्र सञ्चालन गरिएका सबै व्यवसायहरूलाई दर्ता तथा अभिलेखिकरण गर्न अभिप्रेरित गर्ने, विभिन्न प्रकारका चेतनामूलक कार्यक्रमहरू उद्योग वाणिज्य संघको समेत सहकार्यमा सञ्चालन गरिनेछ।
६८. नगरक्षेत्र भित्र रहेका उद्योगहरूको संरक्षण गर्दै नयाँ उद्योग स्थापनाका लागि आवश्यक वातावरण सिर्जना गरिनेछ।

(घ) भौतिक पूर्वाधार विकास समिति

(1)

श्रीराम नरसिंह
प्रमुख
अधिकृत

६९. नगरस्तरीय गौरवका आयोजनाहरू छनौट गरी कार्यान्वयनको लागि बजेटको सुनिश्चितता गरिनेछ ।
 ७०. ठूला पूर्वाधारहरूको विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन (DPR) का आधारमा लगानी गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
 ७१. नगरबासीको यातायातमा सहज पहुँच पुऱ्याउन तथा यातायात क्षेत्रको व्यवस्थापनका लागि बसपार्क निर्माण र बाणगङ्गा रिङ्गरोडको सम्भाव्यता अध्ययन गरी संघ र प्रदेश सरकारसँग निर्माणका लागि पहल गरिनेछ । यातायात व्यवसायीहरूसँग समन्वय गरी नगरबस संचालन गर्न पहल गरिनेछ ।
 ७२. सडक, खानेपानी, सिंचाइ, सामुदायिक भवनहरू जस्ता पूर्वाधारहरू सबै वडामा आवश्यकता र औचित्यताका आधारमा निर्माण गरिनेछ ।
 ७३. नगर भित्रका नगर सडकहरूमा कि.मि. पोष्ट तथा ट्राफिक संकेतका चिन्हहरू राखी यात्रालाई सुचना मुलक बनाइनेछ । साथै मुख्य सडकहरूमा सौर्य सडक वत्ती जडान गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
 ७४. विकासका कार्यमा हेभि इक्युपमेन्ट प्रयोग गर्नु परेमा नगरपालिकामा सूचिकृत र अनुमति प्राप्त भएका हेभि इक्युपमेन्टबाट मात्र काम गराउनु पर्ने नीति लिइनेछ । यस समबन्धमा कार्यविधि बनाइ लागु गरिनेछ ।
 ७५. भवन निर्माण गर्दा भुकम्पय जोखिम न्यूनीकरण गर्ने तर्फ ध्याद दिँदै भवन आचार संहिताको पालना गराइनेछ ।
 ७६. पूर्वाधारहरूको दिगो व्यवस्थापन तथा उपयोगका लागि मर्मत संभार प्रणालीलाई व्यवस्थित गरिनेछ ।
 ७७. नगर भित्र उत्पादन हुने फोहोरमैला व्यवस्थापनका लागि उपयुक्त ठाउँको पहिचान गरी ल्याण्डफिल्ड साइड निर्माण गर्ने काम अगाडि बढाइनेछ ।
 ७८. नगर क्षेत्र भित्र रहेको विद्युत सेवालालाई नियमित र गुणस्तरीय बनाउन आवश्यक पहल गरिनेछ ।
 ७९. सार्वजनिक सम्पत्ति संरक्षण गर्न विशेष जोड दिइनेछ । टोल विकास संस्थाको समेतको सहकार्यमा अनाधिकृत रुपमा सार्वजनिक सम्पत्ति अतिक्रमक गर्ने कार्यलाई रोकिनेछ ।
 ८०. नगरपालिका क्षेत्र भित्र निर्माण भएका पुराना घरहरूको अभिलेखिकरण गरिनेछ । साथै नयाँ संरचना निर्माण गर्दा अनिवार्य रुपमा नगरपालिकाको स्वीकृतीबाट मात्र गर्ने वातावरणको विकास गरिनेछ । यस कार्यको लागि टोल विकास संस्थालाई समेत जिम्मेवार बनाइनेछ ।
 ८१. नगर सौन्दर्यकरणका लागि आवश्यक पूर्वाधारहरू तयार गरिनेछ । साथै पूर्वाधारका योजनाहरू बालमैत्री, वातावरण मैत्री, अपांगमैत्री बनाइनेछ ।
 ८२. लागत सहभागिताका कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
 ८३. एक वडा एक सामुदायिक सभा हल निर्माण गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइएकोछ । साथै नगरस्तरीय सभा गृह, कभर्डहल तथा रङ्गशाला निर्माणका लागि समन्वय र सहकार्य गरिनेछ ।
 ८४. नगरपालिका भित्रका वडा कार्यालयहरू क्रमशः निर्माण गर्दै जाने कार्यको सुरुवात गरिनेछ ।
 ८५. सडक कालोपत्रे गर्दा सडकका प्रारम्भिक संरचनाहरू तयार गरी मात्र कालोपत्रे गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
 ८६. नगर क्षेत्र भित्र रहेका काठे पुलहरूको विस्थापन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
 ८७. नगर क्षेत्र भित्र सञ्चालनमा रहेका साप्ताहिक बजार र हार्ट बजार स्थलहरूलाई उचित पूर्वाधारको निर्माण गरी उपयुक्त स्थानमा स्थानान्तरण गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
 ८८. दीर्घकालिन योजनाको आधारमा बाणगंगा नदिको बहुउपयोगका लागि तटबन्ध गरी तटिय क्षेत्रको उपयोग गर्न प्रदेश तथा संघीय सरकारसँग पहल गरिनेछ ।
- (ङ) वन वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन
८९. वातावरण मैत्री स्थानीय शासनको अवधारण अनुरूप विकासका कार्यहरू अगाडि बढाइनेछ ।

श्रीराम मरासि
संख
अधिकृत

९०. पानीका मुहान, पोखरी, ताल, तलैया संरक्षणमा विशेष लगानी गरिने छ ।
९१. वातावरण संरक्षण, विपद् व्यवस्थापनको लागि व्यापक रूपमा जनचेतनामुलक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
९२. विपद् व्यवस्थापनको लागि स्वीकृत मापदण्ड बमोजिम विपद्मा परेकालाई तत्काल उद्धार राहत र सहयोगको कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । वडा एवं वस्ती स्तरमा विपद् व्यवस्थापनको लागि नागरिक परिचालन गर्न वडा र वस्ती स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति गठन गरिने छ ।
९३. नगर भित्र रहेका सबै वन सम्पदाहरूको विभिन्न वन समितिहरूको सहकार्यमा संरक्षण गरिनेछ । साथै सामुदायिक वनको व्यवस्थापन सुधार गर्न नगस्तरीय समिति गठन गरी नगरपालिकाका विकास निर्माणका योजनाहरूमा साभेदारीताका लागि संलग्न गराउने नीति लिइनेछ ।
९४. नगर क्षेत्र भित्र रहेका सम्पूर्ण नदिजन्य पदार्थहरूको उत्खनन विस्तृत अध्ययन प्रतिवेदनको आधारमा गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
९५. एक वडा एक उद्यान/पार्क निर्माण कार्यलाई शुरुवात गरी सो कार्यलाई अभियानको रूपमा सञ्चालन गरिनेछ ।
९६. प्रत्येक नगरबासीलाई नगरको वातावरण स्वच्छ एवं हरियाली राख्नका लागि वृक्षारोपण कार्यक्रम अभियानको रूपमा सञ्चालन गरिने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
९७. वातावरणीय सन्तुलनलाई दिगो बनाउन नगर क्षेत्र भित्र प्लाष्टिक प्रयोगलाई निरुत्साहित गर्ने खालका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।

समाप्त !

तुस्तीराम मरासिनी
प्रमुख
प्रशासकीय अधिकृत